

Häng med labbevalparna

Att föda upp en kull med valpar kan vem som helst. Men att föda upp dugliga jakthundar, utifrån parametrar som funktionsduglighet, jaktlust och hälsa, är en större bedrift. Följ med artikelserien där Jakt & Jägare följer en kull labradorvalpar – från parning till färdig jakthund.

Mari Nälsén

Kerstin Andersson och Bengt Gustafsson har varit hunduppfödare i många år. Kennelns största framgång är en vinst i retrievermästerskapet 2008 med den inköpta tiken SE JCH Justlike Queen Elisabeth varför valpar från Ringlets är hett eftertraktade.

Hannen heter Ballylaffin Bailey of Rockenhart, men kallas till vardags för Fionn. Han är importerad från Irland. Fionn har en mycket bra stamtavla och är en jakthund av rang.

Tiken heter Ringlets Ripple, men kallas för Mixa. Hon är en mycket duktig viltfinnare och en lugn hund, som man inte märker av så mycket i vardagen.

Tillsammans ska de få en kull valpar, som vi kommer att följa under en reportageserie.

Vi kommer att få se hur hundar-

na formas till de jakthundar de så småningom ska bli och glädjeämnen och problem som kan uppstå under vägen.

Stort ansvar

Ansvaret som hunduppfödare är stort. Trots allt ska uppfödaren genom avel forma en jaktkamrat som ska följa sin ägare under många år.

Jägare är dessutom kräsna. Det må vara en hur trevlig hund som helst. Men om hunden inte blir den jaktkamrat som förväntats kan besvikelsen vara stor.

Kerstin Andersson och Bengt Gustafsson har varit hunduppfödare i många år.

De började för treåriga sedan med curly coated retriever, där de var väldigt framgångsrika.

I Europa har sex curly blivit jaktchampions under modern tid. Av dem står kennel Ringlets bakom fem och tre har Kerstin själv fört fram.

Sedan några år tillbaka finns enbart labradorer av jakttyp i kenneln. Det är hundar som jagar, tränar och tävlar mycket.

Kennelns största framgång är

en vinst i retrievermästerskapet 2008 med den inköpta tiken SE JCH Justlike Queen Elisabeth. Därför är valpar från Ringlets hett eftertraktade.

Lång planering

Planeringen för en kull valpar börjar tidigt, kanske flera år innan den tänkta tiken ska paras.

– Jag har ögonen öppna hela tiden och tittar efter egenskaper som jag vill ha. Men minst lika viktigt är det att titta på hennens

Vänd

Hannen heter Ballylaffin Bailey of Rockenhart, men kallas till vardags för Fionn. Han är importerad från Irland, har en mycket bra stamtavla och är en jakthund av rang.

En dag i december träffas Fionn och Mixa och tycke uppstår. Det blir två lyckade parningar innan Mixa lämnar ett snöigt Småland.

Från parning till färdig jakthund, del 1:

I väntans tider. Mixa får sina valpar en lördagseftermiddag i februari.

Dags för valpning. Mixa har börjat hässa.

Två veckor: fortfarande sover valparna mest.

Tre veckors-valparna är mycket mer rörliga och kan stå upp och dia.

Mamma Mixa har nio valpar att hålla reda på.

Valparna börjar vimla runt i valplådan.

Fem veckors-valparna är ute i det fina vädret.

Det börjar bli hund av de små valparna.

stamtavla, hur hans släktingar presterat och även om han har några avkommor, förklarar Kerstin.

– Idealet är förstås om man kan få mycket information om släkten på både hane och tik, tillägger hon.

Kerstin Andersson poängterar dock att den perfekta hunden finns inte. Man kan dock försöka komma så nära idealet som möjligt, vilket naturligtvis alla seriösa hunduppfödare strävar efter.

Labradoren har flera ärftliga sjukdomar med sig i bagaget och vissa är viktigare än andra att undvika. Det finns undersökningar och gentester för vissa av dessa sjukdomar. Men enligt Kerstin är det viktigt att inte titta allt för mycket på dessa resultat.

Ärlighet är viktigt

– Det är väldigt bra att det finns databaser med hundars hälsostatus men det är också mycket som inte syns i dem. Många sjukdomar, som epilepsi, allergier och klådor, syns inte. Då gäller det att alla är fullständigt ärliga och berättar om sådana brister – något som kanske inte alltid görs.

Fionn har haft några kullar, men avkommorna är ännu för små för att funktion eller hälsostatus ska kunna utvärderas. Hittills ser det mycket bra ut, Det är fokuserade små valpar och unghundar som är

örädda och verkar ha stor jaktlust.

Mixa ska ha sin första kull. Hon är en rutinerad apportör som ofta jobbar på stora godsjakter. Hon är en viltfinnare som ofta hittar den fågel som andra missar.

Kerstin och Bengt hoppas att de två hundarna ska komplettera varandra och ge en kull med egenskaper som mod, jaktlust och samarbetsvilja.

Duktiga viltfinnare

– De har båda ett sätt att jaga på som vi uppskattar högt. De är båda duktiga viltfinnare och söker tigt i de områden de är anvisade. De är modiga och drar sig inte för att forcera svår terräng. Det är oerhört värdefullt för en retriever.

Lika viktigt är det att hundarna ska vara okomplicerade i vardagen och är enkla att hantera. Det handlar om en egenskap som i fågelhundsvärlden kallas ”av- och påknapp”. Det har både Fionn och Mixa.

– Man får inte glömma att även om hunden är tänkt som en jakthund tillbringar den betydligt mer tid hemma i familjen än i skogen och ska fungera bra i alla vardagliga situationer, både hemma och ute i samhället, kommenterar Kerstin.

En dag i december träffas Fionn och Mixa och tycke uppstår. Det

Valparna socialiserar gärna med människor när de är fem veckor gamla.

blir två lyckade parningar innan Mixa lämnar ett snöigt Småland för att åka hem till matte Eva i Åkersberga igen.

Eftersom Kerstin och Bengt leasat in henne från bästa vännen Eva (som köpt Mixa som valp från kenneln) kommer hon så småningom till Värmland för att få sina valpar på kenneln.

Redan efter några veckor kommer rapporterna om en förmodad dräktighet. I slutet av januari är en högräktig Mixa på plats i Värmland.

Dags för valpning

På eftermiddagen, en lördag tidigt i februari, får hon nio svarta valpar, sex hanar och tre tikar. Det är en okomplicerad valpning som går fort. Redan till kvällen vilar tiken och valparna ut, trötta och nöjda.

De första veckorna händer inte så mycket. Vid ungefär 14 dagars ålder börjar de små öppna sina ögon.

En vecka senare vimlar de runt i valplådan.

Ju äldre de blir, desto mer finns det att göra. Klor ska klippas och valpar ska avmaskas.

I takt med att Mixa lämnar dem allt längre stunder blir det också mycket bytande i valpbädden. Det är också nu som de ska få sina namn.

Kerstin har bestämt sig för djur som börjar med G. Goldeneye, Grebe, Garfish med flera.

Köparna kommer

När valparna är tre veckor börjar det komma potentiella valpköpare på besök.

Eller potentiella, förresten. Valparna var i stort sett sålda innan parningen var gjord.

Flera av spekulanterna har sedan tidigare hundar från kenneln.

För dem som inte tidigare är

kända finns det vissa kriterier för att de ska få köpa.

– Till skillnad från många andra som säljer jakthundsvalpar går jag inte bara på tidigare erfarenhet, utan också på min egen magkänsla. Folk som är kategoriska, enkelspåriga eller saknar ödmjukhet har jag svårt att sälja valpar till, säger Kerstin.

Då undrar hon – om man inte lyckas med sin träning, vad händer med hunden då? Blir den kasserad?

– Vi anser att en person som har en reflekterande syn på hunden och inte är fastlåst, utan flexibel i sin träning, kan plocka fram det bästa hos sin hund, kommenterar Kerstin.

Dock ska valparna säljas företrädesvis till människor som vill hålla på med jakt och jaktprov, även om hundar av den här typen också passar till viltspår, lydnad och bruks.

Full fart

När valparna blivit fyra till fem veckor är det full fart i valplådan. Helgerna är uppbokade av valpköpare samt andra vänner och bekanta som kommer och vill titta.

Än finns ingen chans att se om någon valp utmärker sig.

Valparna börjar också få vara ute allt mer.

Mixa leker mycket med dem och fostrar dem för livet.

Nu får också valparna flytta ut i ett eget rum. De får kutterspån på golvet istället för tidningar och massor med roliga saker att leka med.

Mitt på golvet tronar en stor sten som är rolig att klättra på.

De får mat fyra gånger per dag och har vid sex veckor i stort sett slutat dia.

Varje gång de får mat blåser

Vänd

Nu leker livet för de sex veckor gamla valparna och de springer gärna runt.

Dags för utfodring och klocklippning.

Sex veckorsvalparna äter riktig mat.

Efter sex veckor smakar valpen på allt.

Nu är valparna tio veckor gamla, en liten tik leker med sin bror.

Kerstin eller Bengt två korta signaler i en visselpipa. Det är en bra början inför inkallningsträningen senare, eftersom dessa signaler ofta används inom jaktdressyren.

Mycket att göra

Sista två veckorna före leverans är de mest hektiska för uppfödarna med ett ständigt passande.

Valparna leker, äter och sover och valprummet måste städas många gånger per dag.

Klor ska klippas och det är viktigt att alla socialiseras på ett bra sätt. Nu börjar man också fundera på vilken valp som ska placeras hos vem.

Men går det verkligen att se någon skillnad när valparna är så små. Går det att utläsa om någon blir en bättre apportör än någon annan?

– Nej, jag tycker inte att man kan se någon stor skillnad. Det man kan se är om valparna har några rädsor, svarar Kerstin.

En rädd valp blir rädd även som vuxen och därför bör man ta det på största allvar.

– Men när det gäller retrieveregenskaper tycker jag inte att man kan utläsa något vid den här åldern. Förr om åren gjorde jag ofta valptest men tyckte inte det stämde med hur valparna sedan blev som vuxna. Det är egentligen inte förrän hunden är två år som man helt kan utvärdera vad det blev, säger Kerstin.

Hänger även på föraren

När det gäller apportering betyder ju inte egenskaperna allt, utan en del beror också på dess förars skicklighet att plocka fram egenskaperna.

– Man brukar säga att cirka 70 procent är hundens egenskaper

och 30 förarens. Saknar hunden bra retrieveregenskaper kan du slita dig blå och ändå inte få en riktigt bra jakthund. Men har den bra egenskaper kan du som förare klanta till det ganska ordentligt men ändå ha en användbar apportör, förklarar Kerstin.

Den här kullen på nio valpar är mycket jämn och det är ingen valp som sticker ut.

De är alla framåt och frimodiga och kastar sig fram för att hälsa när någon kommer på besök. De visar inga rädsor eller utmärker sig negativt på något sätt.

Till de nya hemmen

När valparna blivit åtta veckor är det så dags för dem att flytta hem till sina nya ägare.

Vad ligger framför de nya ägarna nu?

– Det finns olika uppfattningar om det. Vissa vill börja träna sin hund väldigt tidigt och det är inte tu tal om att det går att göra det eftersom de är väldigt lättlärd, svarar Kerstin.

– Men jag tycker nog att man ska vara lyhörd för att hundar behöver tid att växa upp och inte forcera med att börja med apportering och stadga. Det är bättre att låta valpen mogna in i varje fas. Men självklart ska valpen fostras. Man ska skapa en god relation med den och låta den prova på olika miljöer och bli trygg i dem. Låt den leva och vara hund innan man sätter igång med någon regelrätt träning, tillägger Kerstin.

Valparna har flyttat hemifrån och deras nya liv börjar.

Nästa gång vi träffar dem kommer de att vara fem till sex månader och det ska bland annat bli valpträff. □

Några av valparna med ägare

Ringlets Grouse "Burton" med Joakim Bergström

Joakim Bergström har köpt Burton för att jaga mycket fågel och spåra med. Han tänker sig också pröva Burton på jaktprov.

I familjen finns redan tre labradorer. – Jag upplever Burton som en väldigt trygg valp, lätt att anpassa sig. Han går väl ihop med resterande hundar. Han börjar också bli oerhört lekfull och livlig, berättar Joakim Bergström.

Ringlets Gadwall "Walle" med matte Helen Zetterström

Walle har kommit till en jägarfamilj som jagar mycket älg och även har grythundar. Matte Helen har redan en labrador, men har valt en labbe med jaktlinjer den här gången för att få lite större motor. Walle kommer att tränas för eftersök, men även som apportör.

Walle har tagit sin nya familj med storm och beskrivs som ett "underbarn" med stor trygghet, men också nyfikenhet.

Ringlets Garrot "Oden" med Maria och Anders Asp

Oden har redan en labrador från kennel Ringlets som är en duktigt apportör och stöthund.

Oden ska också användas till detta. Men eftersom matte är road av brukslydnad kommer han även att få gästspela på brukshundklubben. Husse Anders tycker att Oden är en trygg valp som inte visar några rädsor och är signalsäker mot familjens andra hundar.

Ringlets Goldcrest "Sniper" med Ulrika Jonasson

Sniper ska användas som jakt- och jaktprovshund.

– Han har nu bott hos oss i en vecka och än så länge är jag supernöjd, säger Ulrika.

Sniper verkar vara en otroligt trygg och cool valp. Allt nytt som kommer i hans väg, som nya människor, ny miljö, och bilåkning, tar han på ett fint och balanserat sätt.

Ringlets Gannet "Scott" med Jan-Erik Skorpe och Solveig Enstad Säterbo i Norge

Scott ska bli apportör på sjöfågeljakter, men han ska i första hand användas till eftersök. Ägarna vill även pröva att utbilda Scott till ledhund. Redan nu tycker hans ägare att han börjat använda nosen på ett bra sätt och att han är en orädd och trygg valp.

Ringlets Garfish "Hedda" och matte Carina Persson

Carina har redan en hund från kennel Ringlets.

Hedda ska användas till jakt- och jaktprovshund men också till lydnad, brukslydnad och spår.

Ringlets Grebe "Ina" med Eva Wiklund

Ina ska precis som mamma Mixa (som Eva äger) bli jakt- och jaktprovshund. Ina kommer säkert, precis som Mixa, att användas en del på godsjakter. Eva tycker att Ina är en frimodig, social valp som är nyfiken och orädd.

Det är full rulle, men valpen kan samtidigt bara stänga av. Mixa har lätt att finna sig till rätta i alla nya miljöer.